

Seria Sherlock Holmes
Valea Fricii – Arthur Conan Doyle

AVERTISMENTUL

Înclin să cred... am spus eu.

Eu ar trebui s-o fac, a remarcat nerăbdător Sherlock Holmes.

Cred că sunt unul dintre cei mai toleranți oameni, dar admit că am fost enervat de intreruperea sarcastică.

Bine, Holmes, am spus pe un ton sever, câteodată ești foarte dificil.

Însă el era prea adâncit în gânduri ca să răspundă imediat la protestul meu. Si-a sprijinit capul în mână, fără ca măcar să guste micul-dejun din fața sa și a privit la bucata de hârtie pe tocmai care o scosese din plic. Apoi a luat plicul, l-a ținut în lumină și i-a studiat atent atât exteriorul, cât și clapeta.

Este scrisul lui Porlock, a spus el gânditor. Nu mă indoiesc de asta, deși l-am văzut doar de două ori până acum. E-ul grecesc cu infloritura ciudată sus îi este caracteristic. Dar dacă este de la Porlock, trebuie să fie ceva foarte important.

El vorbea mai degrabă cu sine însuși decât cu mine, dar supărării mele i-a luat locul interesul pe care îl treziseră cuvintele sale.

Dar cine este Porlock? am întrebat eu.

Porlock, Watson, este un pseudonim, un simplu semn de identificare, dar în spatele acestuia stă o personalitate schimbătoare și evazivă. Într-o scrisoare precedentă m-a informat că nu este numele lui și m-a rugat să nu încerc să-l găesc printre milioanele de oameni din oraș. Porlock este important, nu pentru ce este el, ci pentru omul cu care are legături. Imaginează-ți pe ștefe-pilot și rechinul, șacalul și leul... orice lucru nesemnificativ lângă unul formidabil. Nu numai formidabil, Watson, dar și sinistru... cât se poate de sinistru. Cam acesta este felul în care îl văd. Nu prea m-ai auzit vorbind despre Profesorul Moriarty?

Faimosul savant criminal, pe cât de cunoscut printre pungași, pe...

Mă faci de rușine, Watson! a murmurat Holmes cu voce joasă.

Voiam să spun, pe atât de necunoscut celorlalți.

O impulsătură! O veritabilă impulsătură! a strigat Holmes. Ti se dezvoltă un oarecare simț al umorului viclean, Watson, de care trebuie să învăț să mă feresc. Dar, numindu-l pe Moriarty criminal, rostești o calomnie din punct de vedere legal – și în asta constă toată gloria și minunea! Cel mai mare uneltitor din toate timpurile, capul tuturor răutăților, creierul care controlează lumea subterană, un creier care ar fi putut face sau desface destinele națiunilor – acesta este omul! Dar este atât de departe de suspiciunile oamenilor, atât de imun la critici, atât de admirabil în purtare și în modestie, încât chiar pentru cuvintele pe care le-ai rostit te-ar putea duce la tribunal și ar ieși cu câștigul tău pe un an ca recompensă pentru orgoliul rănit. Nu este el vestitul autor al lucrării „Dinamica unui asteroid”, o carte care urcă în aerul atât de rarefiat al matematicii pure încât se spune că nu există în presa de specialitate niciun om care să o poată critica? Este acesta un om pe care să-l calomniezi? Doctor slobod la gură și profesor mincinos – cam așa ai fi numit! Asta este geniul, Watson! Dar dacă voi fi cruțat de alți oameni mai puțin importanți, va veni și ziua noastră!

De-aș ajunge să o văd! am exclamat eu încântat. Dar ziceai ceva de omul acela, Porlock.

Ah, da, așa-numitul Porlock este o verigă în lanț nu prea îndepărtată de capăt. Porlock nu este chiar o verigă tare, între noi fie vorba. El este singurul defect în acel lanț, din câte am putut să verific.

Dar niciun lanț nu este mai puternic decât veriga cea mai slabă.

Exact, dragul meu Watson! De aici vine importanța lui Porlock. Mănat de niște aspirații primitive către extrema dreaptă și incurajat de stimularea bine gândită cu câte o bancnotă de zece lire pe care i-am trimis-o din când în când pe rute ocolitoare, mi-a dat o dată sau de două ori informații de valoare, acea valoare supremă care anticipează și previne crima în loc să o răzbune. Nu mă indoiesc că dacă am fi avut cheia am fi aflat că acest mesaj este de aceeași natură.

Din nou Holmes intinse hârtia pe farfuria goală. Eu m-am ridicat și, aplecându-mă peste umărul lui, am privit inscripția ciudată, care spunea după cum urmează:

„534 C2 13 127 36 31 4 17 21 DOUGLAS 109 293 5 37 BIRLSTONE 26 BIRLSTONE 9 47 171”.

Ce crezi despre asta, Holmes?

Este evident o încercare de a transmite informații secrete.

Dar care este rostul unui mesaj cifrat fără cifru?

În acest caz, niciunul.

De ce spui „în acest caz”?

Pentru că sunt multe cifruri pe care le pot citi la fel de ușor ca pe apocrifele de la pagina „Persoane dispărute” din ziar; asemenea lucruri simple amuză intelectul fără să-l obosească. Dar acesta este diferit. Este clar o referire la cuvintele dintr-o pagină a unei cărți. Până nu aflu ce pagină și ce carte, nu pot face nimic.

Dar de ce „DOUGLAS” și „BIRLSTONE”?

Cu siguranță pentru că acestea sunt cuvinte care nu apar pe pagina în cauză.

Atunci de ce nu a indicat cartea?

Agerimea ta, dragul meu Watson, istețimea innăscută cu care îți încanți prietenii, te-ar împiedica în mod sigur să trimiți cifrul și mesajul în același plic. Dacă se rătăcește, ești terminat. Pe când așa, amândouă trebuie să ajungă aiurea ca să fie un lucru grav. Poștașul trebuie să apară și mare mirare dacă nu ne aduce ori o scrisoare explicativă, ori, și mai probabil, chiar cartea la care se referă numerele.

Estimarea lui Holmes s-a adevărit în câteva minute prin apariția lui Billy, valetul, cu scrisoarea pe care o așteptam.

Același scris, a remarcat Holmes când a deschis plicul, și chiar și o semnătură, a adăugat el cu încântare despăturind scrisoarea. Hai să ne lămurim, Watson! Sprâncenele i s-au încruntat când a privit ce scria.

Vai de mine, sunt foarte dezamăgit! Mă tem că toate așteptările noastre au fost în van. Cred că omul acesta, Porlock, nu vrea să-o pățească.

„Dragă domnule Holmes” spunea.

„Nu voi mai vorbi despre lucrul acesta. Este prea periculos... el mă bânuiește. Se vede că mă suspectează. A venit la mine pe neașteptate după ce scrisesem adresa pe plic cu intenția de a vă trimite cheia. Am reușit să o acopăr. Dacă ar fi văzut-o, ar fi fost vai de mine. Dar i se citește suspiciunea în priviri. Vă rog să ardeți mesajul cifrat, care acum nu vă mai poate fi de folos.

Fred Porlock”

Holmes a rămas nemișcat, indoind scrisoarea între degete. Apoi, încruntându-se, a privit spre focul din șemineu.

La urma urmei, a spus el într-un târziu, poate nu este nimic în ea. Poate este numai conștiința lui vinovată. Știindu-se că e un trădător, o fi citit acuzarea în ochii celui alt.

Celălalt fiind, presupun, Profesorul Moriarty?

Nimeni altul! Când oricine din acel grup spune „el” știi despre cine vorbește. Există un singur „el” important pentru ei.

Dar ce poate face el?

Hm! Asta-i o întrebare grea. Când ai una dintre cele mai mari minți din Europa împotriva, și toate forțele întinericului în spatele ei, posibilitățile sunt infinite. Oricum, prietenul

Porlock este speriat de moarte – dacă ești amabil să compari scrisul de pe hârtie cu cel de pe plic, care a fost făcut, spune el, înaintea vizitei de rău augur. Unul este clar și ferm, celălalt greu de citit.

De ce a mai scris? De ce nu a renunțat, pur și simplu?

Pentru că s-a temut că în cazul acela aș putea să fac ceva cercetări în ceea ce îl privește și ar fi posibil să îi aduc necazuri.

Fără îndoială, am spus eu. Desigur. Am ridicat mesajul cifrat și l-am privit de aproape. Este chinuitor gândul că un secret important poate sta pe această bucată de hârtie și că este peste putință să-l afli.

Sherlock Holmes a împins deoparte micul-dejun neatins și și-a aprins pipa urât mirositoare care însoțea meditațiile sale cele mai adânci.

Mă întrebam, a spus el lăsându-se pe spate și privind spre tavan, poate sunt lucruri care au scăpat intelectului tău machiavellian. Să privim problema în lumina rațiunii pure. Omul se referă la o carte. Acesta este punctul de plecare.

Unul oarecum vag.

Să vedem dacă îl putem localiza. Când mă gândesc la el pare mai puțin de nepătruns. Ce indicii avem în ceea ce privește această carte?

Niciunul.

Bine, bine, sigur nu este chiar așa de rău. Mesajul cifrat începe cu 534 scris mare, nu-i așa? Putem lua drept ipoteză faptul că 534 este pagina la care se referă cifrul. Deci cartea noastră deja a devenit una mare, ceea ce înseamnă ceva. Ce indicii mai avem cu privire la natura acestei cărți mari? Următorul cuvânt este C2. Ce îți sugerează, Watson?

Capitolul al doilea, fără îndoială.

Cu greu, Watson. Sunt sigur că vei fi de acord cu mine că dacă ne indică pagina, nu mai contează numărul capitolului. De asemenea, dacă la pagina 534 suntem abia la capitolul al doilea, lungimea primului trebuie să fi fost chiar de neconceput.

Coloană! am strigat.

Splendid, Watson. În dimineața aceasta ești scripitor. Dacă nu e vorba de coloană, atunci voi fi tare dezamăgit. Deci acum, vezi, începem să vizualizăm o carte groasă tipărită pe două coloane, fiecare de o lungime considerabilă, din moment ce unul din cuvinte este numerotat în document ca fiind al două sute nouăzeci și treilea. Am ajuns la capăt cu ceea ce ne poate oferi rațiunea?

Mă tem că da.

Sigur îți faci o nedreptate. Încă o scânteie, dragul meu Watson, încă o zvâcnire! Dacă volumul ar fi fost unul rar, mi l-ar fi trimis. În locul acestui fapt, intenționase, înainte ca planurile să-i fie răsturnate, să-mi trimită cifrul în acest plic. Așa spune în scrisoare. Acest lucru pare să indice că volumul este unul pe care el se gândea că nu va fi dificil ca eu să îl găsesc. El îl avea și și-a imaginat că ar trebui să-l am și eu. Pe scurt, Watson, este o carte foarte răspândită.

Ceea ce spui sună cu siguranță plauzibil.

Astfel am restrâns aria de căutare la o carte groasă, tipărită pe două coloane și ușor de găsit.

Biblia! am strigat triumfător.

Bun, Watson, bun! Dar, dacă îmi dai voie să spun, nu suficient de bun! Chiar dacă aș fi acceptat complimentul, nu aș fi putut numi o carte care ar fi cel mai puțin probabil să se găsească pe lângă asociații lui Moriarty. Pe lângă asta, edițiile Sfintei Scripturi sunt atât de numeroase încât el cu greu ar putea să presupună că două exemplare ar avea același număr de pagini. Cea pe care o căutam este în mod cert o carte standardizată. El știe sigur că pagina lui 534 se va potrivi cu pagina mea 534.

Dar foarte puține cărți se potrivesc descrierii.

Exact. Asta este salvarea noastră. Căutarea s-a restrâns la cărți standardizate pe care se presupune că le are oricine.

Bradshaw!

E cam dificil, Watson. Vocabularul din Bradshaw are nerv și este concis, dar este limitat. Alegerea cuvintelor cu greu s-ar preta la trimiterea mesajelor obișnuite. Vom elimina Bradshaw. Dicționarul este, mă tem, inadmisibil din același motiv. Ce ne-a mai rămas, atunci?

Un almanah!

Excelent, Watson! Aș greși dacă aș spune că nu te apropii. Un almanah! Să ne gândim la almanahul Whitaker. Este răspândit. Are numărul necesar de pagini. Este pe două coloane. Deși rezervat la început în ceea ce privește vocabularul, devine, dacă-mi aduc bine aminte, destul de stufos spre sfârșit.

El a luat cartea de pe biroul său.

Iată pagina 534, coloana a doua, un articol substanțial care tratează, din câte văd, negocul și resursele din India Britanică. Notează cuvintele, Watson! Numărul treisprezece este „Mahrată”. Un început, mă tem, nu prea promitător. Numărul o sută douăzeci și șapte este „Guvernare”, care are sens, deși oarecum fără legătură cu noi și profesorul Moriarty. Să încercăm din nou. Ce face guvernarea din Mahrată? Vai! urmează „parul porcilor”. Suntem terminați, bunul meu Watson! Gata!

El vorbise pe un ton glumeț, dar zăcnetul sprâncenelor sale trăda dezamăgirea și iritarea. Eu am rămas cu privirea atintită spre foc, deznădăjduit și trist. Liniștea îndelungată a fost întreruptă de o exclamație din partea lui Holmes, care a tâșnit spre un dulap din care a scos o a doua carte cu coperte galbene.

Acesta este prețul, Watson, pentru faptul că suntem prea actuali! a strigat el. Suntem înaintea vremii și de aceea suferim. Fiind în 7 ianuarie, am deschis din obișnuință noul almanah. Este mai probabil ca Porlock să fi luat mesajul din cel vechi. Fără îndoială aș fi spus dacă ar fi trimis scrisoarea explicativă. Acum să vedem ce avem la pagina 534. Numărul treisprezece este „acolo”, care este mult mai promitător. Numărul o sută douăzeci și șapte este „este”... „acolo este”... Ochii lui Holmes sclipeau de încântare, iar degetele sale subțiri, nervoase tremurau când număra cuvintele. „pericol”. Ha! Ha! Excelent! Scrie, Watson! „Acolo este pericol... poate... veni... foarte... curând... unul.” Apoi avem numele „Douglas”... „bogat... țară... acum... la... Casa... Birlstone... incredere... este... urgent”. Gata, Watson! Ce spui de rațiunea și rezultatul ei? Dacă zarzavagiul ar fi avut ramuri de laur, l-aș fi trimis pe Billy să ia.

Eu priveam la mesajul straniu pe care îl mâzgălisem, aș fi cum îl descifrase el, pe o foaie de carnețel pe genunchi.

Ce mod ciudat și întortocheat de a se exprima! am spus eu.

Din contra, s-a descurcat de minune, a zis Holmes. Când cauți într-o singură coloană cuvinte cu care să te exprimi, nu te aștepti să găsești tot ce vrei. Trebuie să lași ceva și pentru gândirea corespondentului tău. Intenția este destul de clară. Se unelțește ceva rău împotriva unui oarecare Douglas, care este, după cum se afirmă, un om bogat de la Lărd. El este sigur – „incredere” a fost cel mai apropiat cuvânt de „incredător” pe care l-a găsit – că este ceva urgent. Iată rezultatul nostru... și a fost nevoie de puțină analiză din partea unor oameni pricepuți.

Holmes avea bucuria pe care o simte artistul când scoate o lucrare bună chiar dacă uneori regretă amarnic faptul că aceasta era sub nivelul înalt la care el aspirase. Încă se bucura de succesul său când Billy a deschis ușa larg și inspectorul MacDonald de la Scotland Yard a fost poftit înăuntru.

Erau vremurile acelea de la sfârșitul anilor '80 când Alec MacDonald era departe de a dobândi faima națională pe care o are acum. Era un membru tânăr, dar de nădejde al corpului de detectivi și se distinsese în mai multe cazuri care îi fuseseră incredintate. Silueta sa înaltă, osoasă, sugera o forță fizică excepțională, în timp ce craniul său mare și ochii adânci, sclipitori, indicau inteligența ascuțită care se ascundea în spatele sprâncenelor stufoase. Era un om tăcut, sincer, cu o fire aspră și un accent puternic aberdonian.

Deja Holmes îl ajutase de două ori să obțină succesul în carieră, singura sa răsplătă fiind bucuria de a rezolva problema. Din acest motiv, afecțiunea și respectul scoțianului pentru colegul său amator erau profunde și acesta le arăta prin sinceritatea cu care se consulta cu Holmes la orice dilemă. Mediocritatea nu cunoaște nimic mai presus de ea, dar talentul

recunoaște imediat geniul, iar MacDonald avea destul talent pentru profesia sa încât să îi permită să priceapă că nu era umilitor să ceară ajutorul unuia care era deja primul în Europa, atât pentru harul cât și pentru experiența sa. Holmes nu obișnuia să-și facă prieteni, dar era tolerant cu masivul scoțian și zâmbea atunci când îl vedea.

— Sunteți o pasăre matinală, domnule Mac, a spus el. Vă urez să aveți noroc cu viermele. Mă tem că asta înseamnă că s-a întâmplat ceva rău.

— Dacă ați fi spus „sper” în loc de „mă tem” cred ați fi fost mai aproape de adevăr, domnule Holmes, a răspuns inspectorul cu un zâmbet viclean. Ei bine, poate că o dușcă mai înmoaie răcoarea dimineții. Nu, nu fumez, mulțumesc. Trebuie să pornesc repede la drum, pentru că primele ore ale unui caz sunt prețioase, așa cum nimeni nu știe mai bine ca dumneavoastră. Dar... dar...

Inspectorul s-a oprit dintr-odată și a rămas uluit când a văzut hârtia de pe masă. Era foaia pe care eu măzgălisem mesajul acela enigmatic.

— Douglas! a bolborosit el. Birlstone! Ce este asta, domnule Holmes? Doamne, asta-i vrăjitorie! De unde Dumnezeu ați aflat aceste nume?

— Este un mesaj cifrat pe care doctorul Watson și cu mine am avut ocazia să-l descifrăm. Dar de ce... ce este în neregulă cu aceste nume?

Inspectorul ne-a privit mirat.

— Doar faptul, a spus el, că domnul Douglas de la Moșia Birlstone a fost ucis într-un mod groaznic noaptea trecută!